Št. 62. V Trstu, v sredo 4. avgusta 1886. Tečaj XI.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« z znaša 2 krat na teden vsako sredo in sobote o poludne. Cena za vse eto prilogo 7 gl., za polu leta 3 gl. 50 kr., za četrt leta 1 gl. 75 kr. — Sama priloga stane 1 gl. 50 kr za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravništvu n tiskarni v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — *Naročnine*, reklamacije in inserate prejema **Opravništvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.**

Vsi *dopisi* se pošiljajo **Uredništvu »via Torrente«** »Nuova Tipografia;« vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav ceno; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Nepotizem.

I.

Končnica — izem te besede smrdi uže od daleč po tujščini. Skovana je ta beseda iz latinske nepos in iz končnice, kojo prilepljamo slovom, s kojimi zaznamujemo kako našo svojstvo, ki bi jo z našo besedo le težko in z opisi mogli izreči. V našej terminologiji ne nahajaš domače besede, s katero bi jo zaznamoval; Wolfov slovar jo razlaga z: — »razdajanje uredov med žlahto, obračanje vlade ali oblasti svojim na korist«. Nekaj sličnega tudi pomenja, ali vendar ne samo tega, temuč mnogo več. Po naše bi mu lahko rekli: krivična ljubezen in skrb za svoje unuke, stričnike in sploh sorodnike.

Grda pošast je bil neki nepotizem v času nekojih papežev, če prav jih treba poprej na tehtnico deti, nego verjeti slepo nekaterim besedam in zatrjevanju novejših zgodovinarjev, ki se preveč dajo voditi ali od vere ali od slabega prepričanja in kakoršnega si bodi srda. Ti zgodovinopisci trde, da se je nepotizem započel s papeži srednega veka, ki so imeli navado službe in boljša mesta v svojej državi podarjevati svojim sorodnikom. Tega jim novejši zgodovinarji ne morejo odpustiti; ne vidijo pa bruna v lastnem očesu, v tem ko zapaze slamico v očesu drugih.

Svet je vedno slab sodnik. Nikoli menda zadostno ne poplača pravih zaslug ali čejih, godi se slavljenemu človeku čestokrat vendar le krivica, kajti, v tem ko ga eni proslavljajo in v nebo kujejo, nasprotni so mu drugi, ker ne daje jim miru notranji črv jeze in črne zavisti. Čestokrat se tudi prigodi, da se mu velike zasluge za človeštvo čisto nič ne plačajo in tedaj — ako je plemenit in vzvišenih čutov — ni mu mar za čast, ampak vedno je unet za blaginjo človeštva, če prav se mu to roga in smeje; ako je pa časti lakomen in pohlepen, gorje mu, ako se mu svet kaže nehvaležnega. Človek je tak prečuden stroj, ki sam sebe le malo pozna.

Kaj hočemo vendar govoriti o nepotizmu? od kod izvira? kake posledice ima? je za človeštvo dober ali pogubonosen? Kako bi se odpravil, ako je škodljiv?

Ljubi svojega brata, kakor samega sebe — zaukazuje nam Sin Božji; brat tvoj pa ni le oni, kojega je ista mati rodila, kakor tebe, temuč brat tvoj je vsak človek: ljubi ga, pomagaj mu v potrebi, ne želi mu slabega in ne ugonobljaj ga. Je-li nepotizem tem naukom nasproten? Marsikdo misli, da ne; še pospešuje ta nauk in ga v živenji uvažuje, kajti ni-li bratska ljubezen, pomagati sorodnikom in znancem do boljših socijalnih mest?

Ali vendar mu nasprotuje; to pravi nam srce, kadar pomislimo na naše razmere in jih primerjamo odnošajem druzih. Človek prevelikokrat sam sebe krivo sodi, domišlja si Bog ve kaj o lastnej osobi ter ponižuje in slabo meni o ljudeh, ki so morda bolj zaslužni ter imajo večjih zmožnosti od njih samih. — Hony soit qui mal y pense.

Ni sicer možno trditi, da je vsakdo, ki vdobi kako boljše mesto ne radi lastnih zaslug, ampak ker ima sorodnike, ki zavzemajo višja mesta — popolnoma nezaslužen in brez zmožnosti.

Navadno se dogodi, da če je bil oče talentovan in je imel posebnih zmožnosti, ni tudi sin mej zadnjimi, ker oče ga ve dobro odgojati. To se godi kakšenkrat fisiologičnim in psihologičnim potem, to pravilo pa ni vendar občno in čestokrat se prigodi, da ima zaslužen in z dušnimi darovi mnogo obdarovan oče prav nevrednega sina. Ako ga on — temu navžlic vsili na imenitno mesto, lehko sin na njem človeštvu jako škodi, ker je za to mesto nesposoben. In tu se začenja oni nesrečni nepotizem.

Kedaj se je prav za prav začel nepotizem — tega nobeden ne ve; tudi oni zgodovinarji ne, ki krivo trde, da je imel započetek s papeži srednjega veka. V majhnej meri in drugem pomenu nahajal se je na svetu od starodavnih časov, kajti nepotizem lahko zovemo vsako pretirano ljubezen, kojo so imeli sorodniki do svojega sorodstva ter jo izražali s tem, da so jim preskrbovali kako boljše socijalno mesto ter zajedno v stran zavračali druge osobe.

Povedali smo, v čem obstoji nepotizem; kake posledice pa ima? — Kdor hoče kaj o pravem nepotizmu vedeti, naj senapoti na naš maloslavni mestni magistrat ter tam opazuje to čudno žival. Sprevidi, da se nepotizem res na svetu nahaja in v velikej meri. Najde ga razširjenega po mestih in vaseh; v državnih in civilnih uradih; vzlasti ga pa najde v zadnjih, mej kojimi je tudi naš magistrat. Tam nahajaš vsake baže nepotizma; razdeliš si ga kakor ti ljubo in slednjič vendar vidiš, da vse lahko spraviš pod en koš in zaznamuješ z nepotizmom.

V civilnih tržaških uradih ni pravice doma. Ta je izčeznola od davnih časov, od onih namreč, od kar vladajo tam Lahoni. Lahoni so si sorodniki — po krvi (?) po prepričanju, po zagrizlosti, po sovraštvu in srdu na Slovane, po karakterističnih protidržavnih čutih itd. — kako naj bi si jeden drugem ne pomagali do dobrih služb? Kaj je krivica! to jim je španjska vas! — Mi smo sorodniki, bratje — torej pomagajmo si bratovski!

Uže star pregovor slove, da vrana vrani ne skljuje oči; tem manj je pričakovati, da bi Lahonček stopil Lahončku na rep.

To ti je pravica na magistratu. Ako ima oče službo pri njem ter ima doma — makari v blaženej Italiji ali »laškej« Istri — deset sinov; dela! bode na vso moč, da vsem desetim pribavi pri prav istej oblasti službico, dobro vedoč, da si jo drugje ne morejo vdobiti.

Pred vsem je torej prepotrebno, da se zadobi kako službo pri magistratu ali od njega odvisnih uradih, da se vgnjezdi sin takega očeta ki zavzema uže kako mesto na magistratu, kajti drugače ti tu ni pomoči, ker lahonska gospoda ne pozna zmožnosti, ampak vse dela le »po prijateljskih«, kakor bi rekel naš okoličan.

Kako so nedolžni ti Lahončki! Le da si njih prijatelj, da postaneš renegat, da si jim udan ter pritrjuješ njihovim mislim, smatrajo te za brata in, če ga prav ne zaslužiš ter nisi zanj sposoben, pomagajo ti do boljšega stališča ali mesta. Zatajiti moraš pa poprej svoj rod, svojo krv in jezik ter se jim prodati.

Večkrat sem slišal priprostega okoličana, ki mi je hvalil to njih dobrohotnost in usmiljeno srce. Res, prav usmiljeni so, ali na svojo korist. Dokler imajo še sukno in škarje, hlinijo se ti in ti pomagajo, od zadaj se ti pa rogajo; ponujajo ti denar in službo — od strani pa tirjajo od tebe, da se jim prodaš, da zatajiš in osramotiš

PODLISTEK.

Presenečena.

Spisal J. Trošt.

»— satira, ne kamela«.
J. Stritar.

»Ali si videla, Mari«, de nekega nižega uradnika udovica svojej hčerki Marijčki, ko sta sloneli na oknu ter gledali memohodeče ljudi na cesti.

»Koga, mamica?« praša radovedno hčerka, cvet tržanskih deklet, ter upre svoje modre oči v uže postarni, a vendar še čedni obraz matere svoje.

»Gospoda Milivoja, ki je šel memo uprav sedaj. Kako uzorno lep človek je to!«

»Kaj — lep človek da je Milivoj, in pa Vam se zdi lep. Saj ste mi včasih pravili, da ste znali izbirati, ko ste bili v mojej dobi. Čudno prečudno!

To govore se je gospodičina Mari prav porogljivo zasmijala; ko je pa završevala svoje besede, tresel se jej je vidno glas, in v lici jej stopila rudeča roža.

»Tebi se torej ta gospod ne dopada, Mari«, praša udovica.

»Kako da se mi dopada, če se Vam zdi tako mikaven. Ne vem, kako si morete kaj takošnega misliti; saj sve bili vedno različnega ukusa. In pa tudi, ako bi bila istina, kaj pomaga volku tuliti po solinab, ko so ovce uže otišle.«

»Preveč duhovito govoriš, svariti, to se dotikuje mladej gospici«.

»Vem, da se ne dotikuje, ali ker me napeljujete do tega, moram . . . . .«

Udovica je spoznala, da ne more več govoriti s hčerko o pričetej stvari, premda jej je bila najbolj pri srci. Zrla je na ono stran, kder se je bil izgubil Milivoj. Bila je pri kakih šestintridesetih in kakor sem uže omenil preje, tudi še dosti lepa prikazen ženske lepote.

Odkar je nehala žalovati za svojim pokojnim soprogom, nosi se skoro tako kot cvetoče gospodičine. Ona i sama misli, da je še sveža in mlada. Kdor se jej hoče prikupiti, mora jo pohvaliti, kako je lepa. Seveda i koketuje rada.

Vsak dan popoludne sprehaja se, če je le vreme za to, po šetališči in meče žarke poglede po memogredočih mladeničih. S hčerko, ki jo ima na strani, ujemata se v nazorih svojih samo z besedo »živeti«; mati namreč misli, da mora z novo začeti kot nekdaj »živeti«, hčerka pak; da začne jedva potem, ko dobi milega soproga, prijetno in udobno »živeti«.

Malo mesecev poprej došel je v naš trg R. nov cestni uradnik, in v veliko veselje našej udovici — neoženjen. To bode zopet voda na moj mlin, mislila si je. Moram ga dobiti na svojo stran.

Bilo je pri nekem plesu. Udovica se je napravila lepše kot se je mogla; a tudi gospodičina Mari nakitila je divni svoj stas in miloneżni obrazek tako, da je bila skoro najlepša prikazen vse ženske družbe isti večer. Marsikoje možko oko ustavilo se je na njej, mnogo sladkih besedi slišala je od svojih gospodov plesalcev. Marsikatera gospodičina misilila je, da bo figuravala kot najlepša, gledala jo je po strani ter pošepnola svojej prijateljici: »Kako se ponaša! Nikoli ne bo dolgo, ko se bo kesala. Saj ni milijonarka«!

Milivoj je bil tudi pri plesu. Oko mu je zastajalo na lepej Mariji in uže pristopi, »da bi se jej smel priporočiti«. Tu se oglasi udovica, da je hčerka uže mnogo plesala, ona pa ne še toliko, da je nezdravo preveč . . . . . Milivoju ne ostane druzega, nego da poprosi mater mesto hčere. Udovica bi bila rada govorila mej plesom o tim in onem, ali Milivoj ni bil nič kaj dober kavalir. Ali uže pri drugem plesu vrtel se je z lepo gospodičino Mari. V tem slučaji bil je pa dober kavalir. Govoril je mnogo in lepo, govoril tako, da je Mari prav močno zarudevala ter se prav sladko smehljala, glavico z rumenimi kodri naslonivši na prsi njegove . . . . .

Proti koncu zabave poprosi Milivoj mater, če ju sme spremiti do doma. Kdo bi bil pač raje vsprejel ponudbo od naše udovice. Z obema rokama jo je vsprejela. To bode nekaj za-me, dejala je sama sebi.

Seveda sta tudi povabili gospoda, da jo v kratkem časi pohodi v njunem stanovanji. Udovica se je veselila dozdevne sreče, a tudi Milivoju se je videla stvar na dobro obrnena.

Drugi dan popoludne je obišče.

Sobe, kder ste bivali, bile so dokaj elegantno opravljene. Milivoj bil je dokaj prijazno sprejet. Udovica se je zaplela ž njim v pogovor o tem i onem — tudi o ljubezni seveda. Osobito se je jezila na one prirodoslovce, ki dokazujejo, da ženska zori uže pri štirindesetem letu. Milivoj jo je tolažil po onej poslovici: »nulla regula . . . .«

»Glejte, dejala je udovica stopivši nekoliko korakov bliže Milivoju, med tem pa skoči iz sobe mlada mačica ter prime udovico za krilo, katerega se je držal odrezek sukna. Ona se sicer ozre, ali ipak nadaljuje: »Glejte, ti ljudje so Vam tako malo pametni, da mislijo, ženska nema tistih sposobnosti kot možki, ker je bolj šibke narave. Radi tega pa tudi poprej do — na — — dozori«.

Milivoj se je ujedel v ustnico in gospodičina Mari pogledala je najprej njega, potem skozi okno na cesto.

Milivoj deje, da se on ne bi nikedar ujemal s teh mož nazori, in udovica bila je tega tako strašno vesela, da bi ga kar objela, ako ne bi bila prisotna hčerka njena. Mej tem pa ni opazila, kako menuje hčerka z gospodom žarke poglede. On poprosi obe ženski, ako bi smel pušiti. Ponudi jima cigaretek; Mari se brani odločno, a udovica jo opali, premda ni znala pušiti. Večkrat se jej je dim zaletel in kašelj jo je zagnal, da se je je stari dremać maček oplašil in zbežal izza peči za vrata v kot, češ, da lahko pri prvem jednakem pojavu smukne skoz vrata, če bo treba.

»Bog pomozi, toži uboga«, ta kašelj me vedno nadleguje in mori. Včeraj sem bila pri zdravniku radi tega, a vse nič ne pomaga.

Milivoj in Mari se zopet pogledata ter posmejeta — modrovanju čudne udovice.

svoj rod. Ko se jim pa oblast odvzame — Bog daj, da bi se jim k malu — pokaže se tedaj ta njih kosmata in enostranska usmiljenost, kojo izražajo vedno s zatiranjem in zaničevanjem.

Buon villico si jim okoličan le dokler te imajo v krempljih in jih mirno slušaš, zadovoljujoč se s kostmi in drobtinami, ki ti jih mečejo pod mizo; ne pokažejo ti zob, dokler si še tako priprost in slep, da nočeš sprevideti, kako nad teboj vladajo in kake zakove ti stavijo; ko se ti pa odpro oči, bodeš se menda kesal. — Priprost in slep ti pravim samo zato, ker ne vidiš hude pege, grdega nepotizma, ki okolo tebe vlada, ki ti uničuje ves up ter namesto te k zavednosti gnati, tira te od nje, da trpiš krivice. Koliko je uzrok uprav lahonski prekrivični nepotizem tvojemu slabemu stanju, to bodemo skušali povedati v prihodnjem članku.

Levin.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nadvojvoda Karol Ljudevit je z svojo soprogo dospel 31. julija popoludne v Petrovdvor.

Sprejeli so nadvojvoda Karola Ljudevita i njegovo soprogo na kolodvoru v Petrovem dvoru ruski car in carica, prestolnik, carjeva obitelj in avstrijsko-ogerski posianec ter splemili ju v veliko palačo, kder bosta stanovala. Zvečer sta bila povabljena k carju na večerjo, pri katerej je bila tudi grška kraijica, vojvodica Edinburška i druge visoke osobe. — »Journal de St. Petersbourg« o tem pohodu piše: Nadvojvoda Karol Ljudevit i njegova soproga sta bila pri venčanju carjevem v Moskvi v letu 1883 gosta na ruskem dvoru ter sta zapustila najboljši vtisek, iz katerega so se razvile presrčne razmere. Ona sta toraj zagotovljena, da bosta na ruskem dvoru in od ruskega občinstva presrčno sprejeta, in novi obisk te razmere le še bolj utrdi.

Na Ogerskem Janskijevega zadeva še vznemirja duhove; 1. t. m. je bil v Budimpeštu tabor in na njem sprejeta resolucija, naj bode ogerska vojska samostojna. Poslancu Iranyju se je naročilo, naj to prošnjo izroči državnemu zboru. Madjarom je začel zopet greben rasti, treba ga bo malo pristriči.

Telefon mej Dunajem in Brnom se ima te dni odpreti in bode v državnej upravi. To je dalo povod, da se v trgovinskem ministerstvu posvetujejo, ali ne bi kazalo, da se telefoni podržavijo. Večina neki ni za podržavljenje.

Vnanje dežele.

Rusija v zadnjih časih pomorsko vojno moč silno množi. Mnogo vojnih ladij vsake vrste se je v zadnjem času spustilo v morje in mnogo jih je še v delu. Vshodnjega morja bregovi so tako utrjeni in zavarovani, da se jim nobene pomorske vojne moči ni bati; na Črnem morji je jako živo gibanje i ne bo dolgo, ko bode tudi tukaj Rusija silno močna. Pa tudi v tihem oceanu dela Rusija velike vojne priprave. 22. julija je iz Odese na 8 velikih parnikih odplulo 400 ladijestavcev, mej temi 15 inženirjev s potrebnim orodjem v japonsko morje in od tod v Vladivostok, največjo rusko vojno luko v vshodnjej Sibiriji, kder se bodo udeleževali del velikanskega vojnega arzenala in ladijestavnice na poluotoku Muravievskaja blizu Vladivostoka. Vse to prejasno priča, da se Rusija pripravlja na boj z Angleško, kateri boj odloči gospodarstvo sveta mej Angleško in Rusijo, da naposled zmaga Rusija, o tem ni dvombe; in da Angleška vrgla v vojno vse svoje nagromadeno bogatstvo, ker naravnega zakona tudi denar ne more zaprečiti, le zadržuje ga nekoliko časa.

O rusko-nemškem prijateljstvu se je zadnje dni govorilo, da se je zelo ohladilo in da se Rusija nagiblje k Francoskej, kar se je sklepalo posebno iz tega, da je ruski car pooblastil necega ruskega generala naj se udeleži Chanzi-jeve slavnosti, ki se je vršila te dni v Parizu. O tej zadevi pišejo Movskovskaja Vjedomosti in pravijo: Rusija je v prijateljskih razmerah z Nemčijo, pa v enakih razmerah bi morala biti tudi z druzimi velevlasti, neizimši Francoske. Ta časnik meni, da je zelo neverjetno, da bi Nemčija kdaj iskala prepira z Rusijo, ako bi Angleška, kar je mogoče, v bližnjem ali daljnem vshodu z nami skupaj trčila, skoraj gotovo ne bi sedanja Francoska, ki z Angleško nema skoraj manj nasprotnosti, nego z Nemčijo, rok križem držala, kar nam ne bi v škodo bilo.

Italija pri vsem tem, da je kolera, ne opusti velikih vaj, ampak uže je pri Veroni zbrala dva vojna otdelka, ki se bosta bojevala.

Iz Rima se poroča, da se je poslancem naznanilo, da je papež konečno sklenol, poslati v Peking diplomatičnega zastopnika pod naslovom »apostolski poslanec in minister«. Kitajska vlada bo imenovala poslanca v Londonu tudi za poslanca v vatikanu. — Trdi se, da vsled tega francoska vlada svojega poslanca v vatikanu domu pokliče, ker ona ni zadovoljna, da papež pošlje v Peking lastnega poslanca, ampak zahteva, da francoski poslanec zastopa katoličane na Kitajskem.

Grški kralj je 31. julija odpotoval iz Aten, mudil se bode nekoliko časa v Genovi, potem pojde v Pariz, in od tod v Wiesbaden.

Turška vlada nekaj sluti. Vojakov ni razpustila; na Bosporu dela dve novi utrdbi; v arzenalu delajo noč in dan. Na Angleškem se pogaja za novo železno oklopnico in križarko, na Nemškem pa je naročila deset torpednic. To so znamenja bližnjega viharja.

Bismark je včeraj v Gostinjske toplice iz Monakovega odpotoval.

V novo angleško ministerstvo so bili še imenovani: Cross za državnega tajnika za Indijo, Stanhope za naselbine in Stanley za trgovinskega ministra.

V Belgiji z strahom pričakujejo 15. dan t. m., ko bodo delavci imeli tam velik shod. Vse kaže, da ta dan anarhisti svoj prapor široko razvijo, da prestrašijo vlade in premožni svet, ljudi brez posestva in premoženja pa s pogumom navdajo in v svoje naročje pridobe. Anarhisti pričakujejo, da se shoda ne udeleže le belgiški delavci, temuč tudi nizozemski, nemški in posebno francoski. Odsek omenjenega shoda je celo od francoske severne železnice zahteval, naj se 10,000 udeležencem iz Pariza dovoli znižana vožnina, kar pa železniško vodstvo ni hotelo dovoliti.

DOPISI.

Iz tržaške okolice, 31. julija. (Izv. dop.) (*Tabor, in ljudske šole v tržaškej okolici.*) Ko sem nedavno pisal v »Edinosti« članek »Tabor v tržaškej okolici« ter v omenjenem članku govoril i o tržaško - okoličanskih ljudskih šolah, mislil si nisem, da bodem moral v kratkem zopet o tem pisati. Ali vrstice pisane in govoreče o zadevi ljudskih šol v tržaški okolici, vzbudile so nekoliko brezpotrebnega hrupa med nekimi slovenskimi listi, in radi tega treba je za pero zopet prijeti in o tem govoriti. Po menenju imenovanih slov. listov storil sem »kot pravi Slovan« velik greh, da sem v imenovanem članku o »nemških šolah« v tržaski okolici govoril. V taboru zbirali so se naši pradedje, da so se posvetovali, kako je odbijati »zlo« preteče od sovražnika, in danes ali v tej »dobi svobode« zbirajo se avstrijski Slovani v taborih želeč si olajšati slabo svoje politično stanje, ali olajšati si krivice, ki se jim gode. Po menenju nekaterih Slovenskih listov pa sem pisal jaz zgoraj omenjeni članek v ta namen, da bi se tržaško-okoličanski-Slovenci v taboru zbrali, ter da bi tam za »nemške ljudske šole« v okolici prosili !!!

»Predno se resnica prav spozna, čuti je treba dva zvona« pravi narodni pregovor, sicer pa jaz mislim, da je vsak pravi Slovan, ki politiko primorskih Slovanov natančno umeva, koj v imenovanem članku razumel njega pomen, in toraj ne bi mu treba »druzega zvona« slišati.

Na vseh ljudskih šolah v tržaškej okolici zapovedana je italijanščina po nekoliko ur na teden kot učni predmet, A zraven tega nahajata se v okolici dva popolnoma italijanska razreda, to je v Rojanu in v Škednju. Okoličanski otroci znajo vsi nekoliko italijasko govoriti, ne da bi se v šoli učili. Z italijanščino, katero se v šoli učijo, kratijo si pa le izoževanje v svojem materinem jeziku.

Z italijanskimi razredi (v Škednju in Rojano) sili se pa našej mladini v prava njih slovanska prsa italijanki duh. Otroci slovenskih roditeljev, obiskujoči italijanske šole, navzemajo se popolnoma tujega duha, kateri je i državi nasproten. Postanejo pravi renegati, ter preklinajo svoj rod in oni jezik, kojega jim je mati »pri zibelki pela«. To znajo dobro vsi tržaški rodoljubi, in spoznali so to dobro i Rojanski očetje. Zbrali so se torej skupaj ter sklenoli poslati prošnjo na vlado z namenom, da se italijanski razred v Rojanu odpravi, in mesto njega rajši nemški uvede. — Kakor je bilo videti, bila je vlada i s tem zadovoljna. Radi tega pa so uže takrat nekateri slovenski listi zagnali velik hrup. In sedaj zopet hrup, ko sem jaz o tem omenil, ter škedenjcem priporočal, naj rojančane posnemajo! Ali jaz še vedno »kot pravi Slovan« trdim, da so rojančani to storili z najrodoljubnejšem načinom, i želel bi, da bi bili še Škedenjci tako rodoljubni.

Glavna stvar, za katero se mi Slovenci borimo in za katero državni naši poslanci mnogo v državnem zboru govorijo, to so šole na narodnej podlagi. — In kateri pravi Slovan naj bi se temu protivil, ali celo zahteval nemške ljudske šole? Mi Slovenci živimo le ob upanju. Obeča se nam malo, stori pa skoraj nič. In enako je z našimi šolami. Slovencu (in skoraj avstrijskemu Slovanu sploh) je uže tako usojeno, da se mora zraven svojega materinega še druzega jezika učiti. To pa posebno temveč v deželi, kjer dvojezična naroda prebivata. Slovan je v enakem obziru povsod suženj, priča so nam temu dogodki s Koroškega, Štajerskega, Istre itd.

Enako godi se v tržaškej okolici. Slovan je v enakem obziru povsod suženj, tuji jezik mu je gospod, vsiluje mu se v šolah, uradih in z eno besedo rečeno povsod.

Tržaško okoličanski rodoljubi bi toraj gotovo radi videli, da bi se njih narodu enkrat pravica zgodila. Poskuša se na pr. z nekaterih ljudskih šol odpraviti italijanščino, katera je tukaj narodu našemu pogubljiva. Jeli pa to poje? Tržaški magistrat je premogočen. še vlada ni mu včasih kos.

Poskušalo, pisalo in govorilo se je uže mnogo, da bi se italijanščina iz slovenskih šol v okolici odpravila. A vse to bilo je brez vspeha. Toraj zmirom čakati in le čakati! — Nam tržaškim Slovencem ni nemščina nevarna, ali vsaj toliko ne kot italijanščina. V tem obziru morali bi pač Koroščí, Štajarci in celo Kranjci govoriti in potem takem imel bi »Narodov« pisec prav.

Nemški most se ne naredi tako naglo do Adrije, do našega Trsta, ampak nam pa preti ljuti Vlah, kateri po naših deželah kakor mačka na miš čaka. Te poznamo dobro mi, mi slabi tržaški politikarji.

Rojanski očetje so vedeli dobro, da ne bi nič opravili, ko bi prosili še za odpravo italijanskega razreda. Slovenec je ponižen, zadovolji se z vsako koščico, ki se mu pod mizo vrže (enako potrdil je mnogokrat »Narod« sam); ter enako so i Rojanski očetje mislili. Prosili so tedaj za odpravo italijanskega, in za uvedbo nemškega razreda. S tem bi si gotovo okoličani malo pridobili, a boljše, nego je dosedaj, bilo bi gotovo. Nemščina ni nam tržaško okoličanskim Slovencem toliko nevarna kot si nekateri krogi mislijo, toliko bolj pa italijanščina.

Na Proseku je pripravnica za srednje šole z nemškim učnim jezikom. In vendar so sedaj učenci one šole (sedaj uže kot gimnazijalci) jako narodni dijaki, na katere se moremo mi tržaško okoličanski Slovenci kot bodoče naše boritelje zanašati. — Pred časom je bila nemščina po okoličanskih ljudskih šolah kot zapovedani predmet. A vendar se ni še nobeden okoličan ponemčil, in prav v onih časih so so se okoličanski mladeniči najbolj svojega roda zavedali.

Od kar je pa italijanščina, je žalibog! vse drugače. In ako bi se okoličanska deca malo nemščine privadila, rabilo bi je to pozneje par besed pri vojakih. Sicer pa ne mislim govoriti kar naravnost o ljudskih šolah v okolici, ampak le o IV. (ali III. op. ured.) razredu v Rojanu in v Škednju. Kajti če je Slovencu usojeno, da se mora na vsak način tujega jezika učiti, pustilo naj bi se vsaj prve tri razrede ljudskih šol na narodnej podlagi in še le s četrtim naj bi se uvelo učenje druzega jezika.

Sicer pa ni pravično, da se Slovenci morajo učiti druzega deželnega jezika, Italijani pa ne. Mir bode le potem, kadar se bodo vsi učenci morali učiti svojega in druzega deželnega jezika.

Toliko v razpravo spisa »Tabor v tržaški okolici II.« Mislim toraj, g. urednik, da se bodejo radi tega uže duhovi pomirili. Želja je pa vseh okoličanov, naj bi se tabor v resnici napravil in najde se gotovo oseba, katera bode tam javno o tem razpravljala. — Ker pa sedaj uže o taboru govorim, vredno je še o drugej stvari omeniti. Nedavno smo čital v »Edinosti«, da se misli v Trstu ustanoviti »Banka za Primorske Slovane«.

Res izvrstna misel to, in reč ta bi mnogo vplivala na narodne naše stvari. O omenjenej stvari bilo je tudi uže pred letom v »Edinosti« omenjeno, a do sedaj ostalo je to le želja. Kake važnosti bi enaka banka bila za vse Primorske Slovane, ne da se skoraj dopovedati. In posebno radi tega, ker Slovenci prav za prav še nemajo nobenega večjega denarnega zavoda. A to bi možno bilo menda edino le, ako bi se tržaški Slovani v tem združili. Koliko je n. pr. v Trstu premožnih Slovencev in Dalmatincev, kateri svoje novce po tujih denarnih zavodih hranijo. In enako je i z okoličanskimi posestniki. In prav poslednji so navezani posebno na »Banca popolare Triestina«. V Trstu naj bi se toraj napravil velik denarni zavod, na kateri naj bi se vsi Primorski Slovani obračali. V tem morali bi se le tržaški Slovani (raznih slovanskih narečij) zjediniti. Sklical naj bi se toraj kje v ta namen zbor in reč naj bi bila kmalu gotova. Ker pa bodemo, ako Bog dade, še v tem letu taborovali, vredno bi bilo, da bi se o tej stvari i v taboru govorilo. Sicer se pa nam tržaškim Slovencem mnogo načrtov v glavi rodi, žalibog da le želje ostajajo!

O..

Iz Kontovelja 31. julija. (Izv. dop.) (*Kolera, megla, toča, tabor*). Marsikomu se čudno dozdeva, da v Kontovelju se sliši največ o koleri, in sicer zato, ker selo stoji na lepem razgledu in na vpičenem hribu. Ako, dragi čitatelj, prideš na staro podrto trdnjavo nekdanjega Kubecija, tam ti se odpre širjava na vse strani, kar tvoje bistro oko more doseči. Kolera je dozdaj uže usmrtila 4, bolnih za kolero pa je bilo 10, kateri so popolnoma ozdraveli s pomočjo domačih zdravil in vendar je mej našimi kmeti velika zanikarnost.

Ali ni čudno, da se je kolera pri nas naselila, ker po cestah in ulicah vidiš čez mero nesnage in blata od živali, posebno pa naši kmetje, kadar svoje vrtove ali zelnike prekopajo, gnjile kocije ali korenike na cesto pomečejo, potem pride ploha dežja, pa jih spere v bližne struge in bližna dva kala.

Teh dveh eden se rabi za pijačo, enega pa ženske za perilo rabijo, tam pa smrdljiva voda nema nikjer svojega iztoka; vedeti moraš, dragi čitatelj, kakov smrad in črvi morajo biti v takem kalu ali mlaki ki služi Prosečanom i Kontoveljcem in tudi vojaki tam svoje klopi in mize ribajo. Ah, magistrat, komisar in kapovila, ali megla in ne zastojn megla, zakaj krvave žulje po krivici uživate in nas v nevarnost tlačite; vam je dana skrb za snago in za red ne le po — mestu, temuč tudi po okolici. Z davki obloženi se pišemo »Concittadini«, ali za važne, koristne zdravstvene in silno potrebne reči pa smo gledani slabji od sužnja. Naš magistrat sam po okolici kapovile nastavlja, da le ti niso naši zagovorniki, ampak tožniki, niso sporočniki ne prošnjiki, ampak slabeji so kakor Judeži ter imajo meglo pred svojimi očmi.

Naši mestni očetje imajo malo skrbi za okolico, to se je zopet pokazalo pri delitvi podpor po toči poškodovanim; kakovo je bilo to deljenje? Pri nas v Kontovelju se je delilo nekaj takim, ki dišijo po cikorji 6, 8 do 10 forintov, kateri niso bili za toliko poškodovani, nekaj takim,

---

Zasukali so slučajno govor na zakon, in udovica je prav živo opisovala zakonske sladosti.

Bila je v svojem govoru še preveč naturališkega duha, tako, da je uboga Mari kar zardevala od sramote, kaj vendar poreče gospod gost. Soba je bila če dalje bolj polna dima in nek čuden duh se je razprostil po njej. Mari ogleduje okolu sebe, je-li ne gori kde. Nato se udovica nekaj osukne in gospodičina opazi, da gori materino krilo.

»Gori, gori«, zavpije in tudi udovica počne klicati pomoči. Služkinja prihiti s polnim vedrom vode; a ne opazivši ognja drugde nego na krilu gospe svoje, oblije njo in krilo, da je bilo vse mokro.

»Butalo!« zavpije, »kdo ti je rekel, da me polivaj. Služkinja molči in otide.

»Oh, oprostite gospod«, opravičuje se, »ta trs trsati.« In gospodičina Mari bila je v zadregi, kaj neki more misliti o vsem tem gospod Milivoj.

On se poslovi in otide. Udovica morala se je preobleči; Mari je pak sprejela gospoda do vrat ter ga mej potoma prosila, naj blagovoli oprostiti te nevščene nedostatnosti, saj vidi, kaka je mati njena. In ko se je vračala k materi, čutila je na ustnicah nekaj tacega kakor poljub.

Ta hudobni Milivoj! —

Drugi dan dobila je od njega pismo polno mladostnega ognja. Hitala ga je in čitala, a le skrivaje. Saj je bil listič tako lep, lep . . . .

(Konec prih..)

ki so v rodu cikorji in tudi takim, ki znajo dobro kričati. Kmetom, ki so trpeli mnogo škode, pa se ni dalo ni enega beliča; lahko se prepriča sleherni, da kmet od 100 veder ni pridelal 50 veder vina! Ali je to pravično, ali je to pošteno?

Okoličani, zedinimo svoje moči, zastava naj nas ena vodi, zvesti jej bodimo vsak čas, potegnimo se za pravice, katere uživajo tuji narodi; to je sveta dolžnost, ne zanemarjajmo je in smoter bode nam gotov.

Da k malo pride dan veseli, ko se v taboru snidemo, to nam bode geslo.

Rodoljub.

Iz Št. Andreža 31. julija. (Izv. dop.) Gospodu dopisniku Z., iz Št. Andreža v štev. 57 in 58 cenjene »Edinosti« hočem odgovoriti, kolikor mi je mogoče na kratko.

Pred vsem drugim naj mu povem, da se jako moti, ako išče svojega nasprotnega dopisnika zunaj Št. Andreža, ampak dopisnik stanuje tukaj, ki pozna okoliščine, in dobro ve, kaj se tukaj godi. Zdaj pa «ad rem«.

Dopisnik pravi, da le štirje so bili pri našej stranki, ki so gonili meh in pihali ogenj vse drugo pa nič. No, da niso bili ravno vsi agitatarji in vodje, to priznam. Pa saj tudi na vašej strani niso bili sami generali, temuč tudi vojaki, ki so morali delat na ukaz.

Dalje gosp. nasprotnik hoče po sili vedeti, koliko denarja je potrosila naša stranka ob času volitve. No, če smo uže kaj potrosili, to smo iz svojega žepa, in nismo nikomur krivice delali, zato tudi nobenemu nič mari.

Da je bil oni vaš prvi dopis breztakten in nepotreben, to priznavajo mnogoteri celo od vaše strani. Prašam Vas, ali je to častno za poštenega moža, da se potem ko je svojega nasprotnika tako *slavno* premagal, tako posmehljivo norčuje ž njim.

Kar pišete o lastnostih županovih sploh, kakšen mora župan biti, o tem se vjemam z Vami popolnoma. Da mora biti župan strog v marsikaterem slučaju, to je res. Ali da mora biti včasih tudi potrpežljiv, posebno z ubogimi, to je zopet res. Strogost presega svoje meje, ako postane surovost. O našem županu se pa mnogi pritožujejo, da je zelo nagle jeze, in da se včasih neprimerno vede z ljudmi, ki pridejo k njemu po opravilih.

Ne tajim sicer, da ne bi bilo kaj resnice pri onih zgledih, katere navajate, ali vse pa vender ni tako, kakor Vi mislite. — Da ste res pisali v svojem prvem dopisu, da nemamo sposobnejšega moža za župana, in da so tedaj še drugi sposobni, tega vam ne more nihče utajiti, saj stoji črno na belem. Ali slišal sem, kar pa skoraj ne morem verjeti, da ste se *usmeno* izrazili pri nekej priložnosti, da nemamo nobenega moža razun tega, ki bi bil sposoben za župana.

S kosilom je križ, pravite. Pa mislim da ne preveč neprijeten za naše občinske očete, saj se ga ne branijo, ampak celo radi sprejemajo. No, če prav že hočete o tacih in enacih priložnostih si napraviti pošteno južino, če popijete vsak en liter ali pa tudi dva če hočete, nobeden pošten človek vam tega ne zameri, če tudi bo na občinske stroške. Ali to je napaka, da so prišle v navadno vsako leto tiste velike pojedine, ki stanejo mnogo denarja; pojedine, pri katerih se poseda od poldne skoraj do polnoči, in za katere se morajo celo iz mesta naročati jedila, tukaj je pa vender enmalo preveč protrate, kaj ne, in neprimerno kmečkemu stanu.

Zdaj pa še par besedi našim občinskim očetom v premislek. Naša občina ima res lepe letne dohodke, in mislim da je malo kmečkih občin na Goriškem (menda ena sama) ki bi se mogle meriti z našo v tem oziru. Jaz mislim, da pri dobrem gospodarstvu bi se dalo marsikaj napraviti, česar že dolgo čakamo. Že dolgo let se govori, da bo treba zidati novo šolo, kar je tudi res očividna potreba, ker sedanje šolsko poslopje ne zadostuje več denašnjim potrebam; tudi je preveč otdaljeno od središča, in velika večina otrok ima predolgo pot v šolo. Pa pravite, šolo nam mora zidati okrajni šolski svet. Res bi jo moral zidati. Pa okrajni šolski svet tudi ne more šole povsod zidati, ker nema milijonov na razpolaganje, in če jih kaj zida, zida jih raji poprej tam, ker so občine uboge in si ne morejo same pomagati. Zato bo treba menda še dolgo čakati, preden pridemo na vrsto.

Pa tudi smo na dobičku, če si sami šolo sezidamo; prvič je poslopje naše in dobimo najemščino od njega; drugič si lahko napravimo zraven tudi občinsko pisarnico ali pa tudi eno večo sobo za občinske zbore. In ker je že naš učitelj tudi občinski tajnik, imamo potem vse skup pri rokah.

Dalje pravite, da bo treba zidati tudi novo cerkev; tudi tukaj je silna potreba, ker naša cerkev je dvakrat, če ne trikrat premajhna za sedanje število prebivalcev, in kakor se vidi, ne bo mogoče več dolgo odlašati, ampak bo treba kmalo začeti. In mislim, da tudi cerkev bi se lahko zidalo, ne da bi se nakladala občinarjem velika bremena. Le poslušajte modre nasvete preč. gosp. vikarja, in ravnajte se po njih, ne bode vam žal. Tudi ne delajte si novih postranskih načrtov, kakor nekateri mislijo, ampak zberite si rajši enega izmed treh obstoječih, katere je napravil izveden mož v tej stroki, in ne boste se kesali.

Zdaj pa naj končam, ker sem že tako postal predolg. Kar sem tukaj napisal, pisal sem iz dobrega namena, namreč zato, da vsak svoje napake spozna, in jih tudi odpravi, če je mogoče.

Gospod dopisnik Z., Vam pa svetujem, da bi končali se svojmi dopisi, ker s tem nič ne pridobite, ampak le ogenj netite mej strankami. Če pa hočete še pisati, in magar deset dopisov poslati v »Edinost« prosto Vam, jaz Vam ne bom več odgovarjal, če ne bom prisiljen, ker neman ne časa, niti volje zato.

Tedaj z Bogom!

Iz tužne Istre. (Konec.) (Glej št. 60.) Zadnjič je bilo rečeno kako propadajo duševno in telesno slovanske kmetske deklice, katere hodijo služit v italijanska Primorska mesta. Jaz bi to mogel lahko potvrditi in dokazati z sto primerami, no ne dajem v javnost, ker s tem ne bi koristil ni slovanskim deklicam, niti popravil njih neusmiljenih gospodarjev. — Mnogi Primorski kmetje, bodi si bogati, bodi si ubogi, puščajo lahkoumno svoje hčere, da hodijo s trebuhom za kruhom. — Veliko število kmetskih deklic od 14 let počenši zapuščajo očetovo hišo in hite v mesto, da si najdejo službo, ker mislo v svojej nedolžnosti, da vsak v mestu more gospodski živeti in lepo se oblačiti. Ali te nesrečnice skušajo potem, kako je žubak tuji kruh. — Višekrat se pripeti, posebno v večih mestih, kakor v Pulju in v Trstu, da se namere na kakšno pokvarjeno in nemoralno babo, katera jih zaslepi in zadrži pri sebi, obleče jih po meščanski in potem trguje ž njimi . . . To traja par mesecev, morda par let . . . obole se in leže v kakšnem špitalu, ali se vrnejo popolnoma pokvarjene, duševno in telesno otrovane k svojim rojakom. Posledice . . . . . One, katere si najdejo kašno službo, te so večinoma prave robkinje-schiave, kako jih Italijani nazivajo. — Kmetske deklice, kedar stopijo v službo, ne umejo laškega jezika, kakor tudi ne znajo navad in hišnih opravil meščanskih družin. — Italijanske družine ne umejo druzega jezika, razen svojega. Italijani so sploh vroče krvi, nagli, intolerantni do skrajnosti in nepotrpežljivi, zavolj tega njih podložni morajo mnogo pretrpeti. — Slišal sem na svoje uho italijansko gospodinjo psovati na deklo: »Maledetta stupida sciava, non ti capisci quello che ti ordino. — Parla per cristian, mi non ti capisco la tua lingua sciava — se ti vuol servir da mi, parla italiano. — Maledetta sciavazza, come ti parli«. Takšnih in še surovejših izrazov morajo slišati in mirno podnašati te nesrečnice.*) — Nekatere družine hrane jih slabše od svojih psov. Mnoge spijo med mišmi in štakorji na šofitah (podstrešjih), ali pak na hodnicih blizu stranišča. Če se katera od teh nesrečnic potoži ali reče gospodinji, odgovori jej navadno: »In casa mia ti vivi come una signora, e a casa tua in Schiavaria non ti vedi mai nè carne nè pan bianco, e ti dormi forse in qualche stalla — e tasi brutta sciavazza«.

Vsako pošteno srce bi tužno zajokalo, ako bi zvedelo vse neprijetnosti — strašno in žalostno živenje teh nesrečnih slovanskih deklic. — Mnogi stariši se ne brigajo nič za svoje hčere, in če se domu vrnejo v drugem stanu . . . Omenjene deklice gube sram in poštenje višekrat v istej družini, v katerej služe, ali pak jih zaslepe, osramote in pokvarijo meščani, vojaki, financerji itd.

No, odgovori mi kdo izmej čitateljev: Ali se mnoge kmetske deklice omožijo in najdejo svojo srečo v mestu. To priznajem tudi jaz, da se več tacih omoži, ker v samem Kopru poznam tri ali štiri grofice in markezice, katere so bile poprej priproste kmetske deklice. — Ali one so večinoma nesrečne, in njih otroci postanejo zagrizli Italijani — Slovanom hudi nasprotniki.

Tu le primera. Vprašan nek koperski Paulan (težak): »Da dove è vostra moglie? Njegov odgovor: Mia moglie se, con rispetto parlando, sciava«.

One, katere postanejo od priproste kmetice grofice, markizice ali soproge bodi si katerega druzega stališča, nemorejo biti srečne. Skorej vsaka oseba italijanske pasmine, posebno rojaki in prijatelji njih soprugov jih prezirajo in izbegavajo; višekrat njih lastni otroci in njih možje jim očitajo, da so schiave in prostega roda . . . Prašam jaz, je-li srečno takšno živenje?

Oni, kateri so propotovali Rumunsko in Banat, pripovedujejo, da edna Rumunjka more vso družino druge narodnosti poruminjiti. Jaz mislim, ako bi sploh vse slovanske žene imele to lepo lastnost, one bi poslovanile v 30 letih dve tretjini Evrope in Azije. Žalibog, naše žene nemajo te lepe lastnosti. Nasproti če slovanska deklica umeje par laških ali nemških besed, neče več govoriti svojega materinskega jezika. To je žalostna resnica tudi pri naših mladeničih, posebno onih, kateri se vrnejo od c. k. pomorske in sploh od vojaške službe.

Naša takozvana inteligencija je prav takšna. V družini razgovarja se po laški ali pak po nemški. Svoje otroke najrajše vzgajajo v laških ali pak nemških zavodih, če prav imajo priložnosti v slovanskem jeziku jih vzgojiti. Znano mi je c. kr. in občinskih uradnikov, c. kr. profesorjev (častnikov se ne spominjam) slovanske narodnosti, kateri vzgajajo svoje otroke v tujem jeziku in v tujem duhu . . . umejo dva tri jezike, a očetovega materinskega ne vedo ni besede.

Mnogi so srečni, če niso presiljeni govoriti svojega slovanskega materinskega jezika, posebno v javnosti. Če so prisiljeni razgovarjati se slovenski ali hrvaski na javnem mestu, onda govore po sili in tiho. To so prav pravi Angleži v minijaturi. Iz tega se vidi, kako so znali naši učitelji vcepiti v srca svojih učencev ljubav in poštovanje do svojega materinskega jezika. — To se ne tiče le Primorskih Slovanov, nego žalibog skoraj vseh južnih Slovanov in naših — narodnih prvakov. — Vsak kateri je samo prespal v belej Ljubljani, v krasnem Zagrebu, in kateri je propotoval dično Dalmacijo od Zadra do Budve, mogel se je lahko prepričati, koliko ti slovenski in hrvaški narodnjaki cene in drže do svojega jezika, — če jih ne slišiš razgovarjati mej seboj kakor v nemškem ali pak v laškem jeziku. Jaz ne umejem, kako moremo mi Slovani zahtevati od tujcev, da poštujejo nas i naš slovanski jezik, če mi sami sebe in svoj jezik sramotimo in zatajujemo.

Ono, kar sem rekel za deklice s Primorja, to isto naj bo rečeno za slovenske deklice iz Kranjske, Štajerske in Koroške. Oni, kateri žive v Trstu, morejo se v par dneh prepričati, da je devetdeset po sto služavk, kuharic in točaric slovanske narodnosti. Jaz ne verujem, da so bile vse te deklice prisiljene od nevolje in potrebe zapustiti svoje stariše, rojake in svojo milo domovino. To je preznamenito prašanje. — Na to mogli bi odgovoriti »patres patriae« Slovenije, kateri znajo boljše od mene, koliko tisoč in tisoč na leto mora plačevati tržaškemu magistratu samo Kranjska dežela za svoje zgubljene ovčice in njih jančiče.

Dragi moji slovanski kmetje in sorodniki, če želite dobro sebi, ljubim svojim hčeram in sinovom, svojej milej slovanskej domo ini, pazite boljše na svoje otroke, posebno na hčere in ne puščajte jih od sebe, če Vam je drago njihovo poštenje, njihovo zdravje in bodocnost Slovanstva. — Če ne morete uzdrževati svojih hčeri in sinov na malem premoženju, a vi glejte da vam se sinovi navade kakšnega dobrega in koristnega rokodelstva. Pošiljajte jih v bližnjo vas — ali pak na Kranjsko, Štajersko, Hrvaško, poverite jih poštenemu in dobremu rokodelcu, po mogočnosti slovanske narodnosti. — Deklice, glejte in pazite kakor zenico v oku, naj vam doma delajo, ali pak, če ste presiljeni dati jih v službo, dajte jih v bližjo vas poštenim in moralnim gospodarjem, po mogočosti bogatejšim kmetom ali družinam slovanske narodnosti.

Jaz bi vroče priporočil in na srce položil vsem našim častnim duhovnikom, narodnim učiteljem in vsem onim, kateri uživajo nekaj vpliva nad našim narodom, naj gledajo in paze, da se naš mili narod vzdrži rajše v svojej kmetskej primitivnej priprostosti, nego da propada duševno in telesno v dotiki s tujim pokvarjenim, nemoralnim in bezbožnim življem. — Posebno naši častni gg. duhovniki in učitelji, kateri uživajo poštovanje in ljubav pri narodu, morejo čuda delati ž njim. — Tu se hoče značaja, poštenja in železne volje.**)

Iz Lupoglavščine 1. avgusta, (Izv. dop.) Ker sem v »Istri«, v »Neuigkeits-Welt-Blatt« in še drugod čital, da je pri nas kolera doma, da so bile tri osobe na rečenej koleri bolne in da je eden umrl; zdi se mi potrebito to stvar razjasniti.

Prvi naj bo spominjan mrtev in naj v miru počiva. Ta je bil Miha Mrzlić iz Lesščine, katerega sem uže 29. junija na plučnici bolnega videl; šel je bolan do Reke in še bolneji se vrnol in na 10. julija umrl, a to na plučnici in ne za kolero.

Drugi je bil Miho Demark iz Dolenjevasi, človek slabega zdravja, kateri se je pri košnji v velikej vročini presilil, malo jel, še manje pil — bolan je bil, a na koleri ne.

Tretja je neka ženska, katera na Reki biva, a rojena je bila v Dolenjevasi, ta je prišla domov pred kolero na Reki in evo, ker je z Reke prišla, zato so jo zapisali precej za kolerozno. To vam je vse, in kar se več govori in piše, vse je prazna govorica. »Pri nas ni bilo do zdaj ne kolere, ne njenega znamenja«.

Toliko, da se umiri svet in resnici na pravico.

B.

---

*) V Trstu se prav take besede vsak dan slišijo. (Uredn.)

**) Mi priporočamo to žalostno, o žalibog popolnem resnično slikanje našega dopisnika ozbiljnemu premišljevanju, vzlasti onim, kateri z svojim vplivom lahko odvračajo naš narod popačevanju in potujčevanju. Resnica je, kar pravi pesnik Kolar, da je golobičji Slovanski narod sluga vseh narodov: to je sramota in sramoti se mora konec storiti, ponesnejše moramo začeti postopati, saj nas je dosti i nismo brez krepkih mišic in zdravega uma, če tudi po Kristosovih besedah — krotki posedejo svet, vendar ne smemo biti tako krotki, da bi dopuščali, da nas drugi zaničujejo i z nami delajo, kakor se jim ljubi; vsaka stvar ima svoje meje. Nam je treba več ponosa, i ta ponos je popolnem opravičen, saj smo v Evropi najmogočniši narod, saj smo storili za pravo omiko in občno blagostanje več, nego vsak drug narod, saj smo največ krvi prolili v junaških bitvah za varstvo vse Evrope i nje razvitka in civilizacije. (Uredn.)

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Gospod Franc Carli, dosedanji davkarski inšpektor v Poreču, je bil te dni imenovan davkarskim nadinšpektorjem za Primorsko z sedežem v Kopru. — Mi iz srca čestitamo vrlemu rodoljubu!

† **Ivan Švet.** Nemila kolera je slovenskemu narodu vsekala globoko rano, vzela mu je preblazega moža, katerega srce je bilo polno ljubezni do naroda in človeštva. Ivan Švet, župnik v Ricmanjih, ki je obiskoval, tolažil v svojej župniji za kolero zbolele ter jim del zakramente za umirajoče, nalezel je v plemenitem svojem poklicu kolero, zbolel zadnji petek in v pondelek dopoludne vzdahnol preblago svojo dušo. 34 let je neumorno delal v Istri v Gospodovem vinogradu, povsod čislan in ljubljen, ker ni spolnoval le zvesto dolžnosti svojega stanu, temuč bil je tudi povsod pravi dobrotnik, pravi duhovni pastir vernim svojim ovčicam, ki zdaj za njim britko žalujejo. Nesmrtne so njegove zasluge za domovino in človeštvo.

Večni mir vrlemu rodoljubu in zvestemu Gospodovemu pastirju!

Plemeniti čin. Visokor. gospod vitez Vicco, posestnik v Trstu in Podgradu, stanujoč v Podgradu, pristopil je kakor pokrovitelj k podgradskej podružnici družbe sv. Cirila in Metoda in precej plačal 100 gld. Gospod vitez Vicco zasluži z mnogimi čini najplemenitejšega ljudoljubja večno hvaležnost našega naroda. Živio!

»Edinost« — poznana tudi v Bolonji. Te dni je prinesel nek list iz Bolonje na Italijanskem članek o Trstu, v katerem mej drugim piše to-le:

«V Trstu izhaja nek slovanski žurnal pod imenom »Edinost«, kateri je pred dnevi zabavljal in pridigal krvavo vojno proti Italiji in Italijanom. To ni nič novega; Italijane obrekovati — to je jako lehka stvar. Ali najlepše je to: 6000 tržačanov je nenadejno napravilo slovesno demonstracijo i protestovalo proti ničvrednim insinuacijam slovenskega lista, ona množica se je valila po mestnih ulicah in Italiji klicala živio. Čudno! Vsi ti klici velike množice, plamenice, godba, niso prav čisto nič razdražile občutljivih živcev policije, katera je mirno gledala, ne da bi se bila posluževala uže znanih ročnih verig, sabelj in zaporov. — Naj si uže bode kakor koli, mi bilježimo dogodek, kakoršnega od Avstrije, naše zaveznice, ne bi bili pričakovali, zarišemo si ga z belim ogljem« itd.

Tako italljanski list iz obljubljenega kraljestva. Ali mi smo pač videli onih 6000 in še več, ko so bežali iz Trsta mej naše brate na Kranjsko, pa da bi se bili po mestu sprehajali s klici »Evviva Italia«, tega nismo videli ne mi, ne noben drug Tržačan. V dopisu je torej le izražena želja po enakej demonstraciji, katera pa se Lahonom ne izpolni. Poprej bo 6000 «kratkih brgeš» po Trstu upilo: »Živila Avstrija in to se utegne celo v 14 dneh zgoditi. Tendenca teh laži je jasna, ali vsa stvar strašno okorna, saj so na tak način Italijani v kraljevstvu zvedeli, da je tukaj slovanski list, kateri ima pogum, da lahonom levite bere, in to vse ne bi bilo mogoče, da bi bil Trst tako italijanski — kakor ga delajo agentje Iredente.

Fr. Liszt, najslavnejši umetnik na klavirju in poleg Paganinija največji virtuoz novega časa, umrl je zadnji dan meseca julija v Bairajtu na Nemškem.

Rojen je bil v letu 1811 v Rajdnigu na Ogerskem.

Dela na hrpeljskej železnici od 10. do 11.6 kilometra so se vsled kolere ustavila.

Tržaške novosti:

Kolera. V soboto v noči se je v mestu konštatiral le en slučaj kolere, v okolici pa tudi en slučaj pri Sv. Ivanu. V nedeljo so bili v mestu 3 slučaji, v okolici pa tudi jeden in sicer v Rojanu. — V pondelk je zbolela za kolero v Škorklji neka 64letna okoličanka Ana Gomizelj, in v mestu ste zboleli dve ženski nižega stanu, umrli sti v pondelek v bolnici za kolorozne dve ženski. V torek je zbolel v okolici 6letni otrok in ena ženska, v mestu je zbolel nek fakin, ki je več časa ležal pijan v ulici Torrente, pa ga je v pijanosti prijela močna drizka in je tudi začel metati iz sebe. — Na stotine radovednih se je nakrat zbralo okolo nesrečneža po katerega je prišel sanitetni voz ter ga odpeljal v bolnico za kolerozne. Najbrže nlti pijanec ni imel kolere. Zbolela in precej

umrla je včeraj tudi neka starejša ženska. Denes zjutraj se je slišalo o enem samem slučaju v mestu. — Imeli smo v noči močan dež, a denes je uže zopet lepo vreme, vendar se je bati, da brza varijacija temperature pospeši bolezen.

Opažuje se, da za kolero umrje veliko več ženskih, nego možkih, in da tudi te ženske so skoro same take, ki se slabo hranijo. V obče pa dosedaj ni še taka reč. V 6 tednih, to je od prvega slučaja pa do denes zbolelo jih je v mestu in okolici 136, od katerih je umrlo le 77, kaj je to samo proti Ricmanjem!

Nekateri čudni reporterji, prava strašila poročajo v dunajske liste, da so Ricmanje vse polno koleroznih, da je tam bolnikov na stotine, kar pa ni čisto nič res, kajti od začetka, t. j. 26. julija pa do 3. avgusta je v Ricmanjih zbolelo le 24 ljudi, od katerih je umrlo 10; žalibog, da je mej mrtvimi tudi č. g. Švet, župnik ricmanjski in eden najneustrašljivejših narodnih borilcev v Istri, po katerem na po pravici plaka vsak zaveden rodoljub. Kakor vojak v vojni, umrl je č. g. Švet, kakor žrtev svojega poklica.

V Kortah je za kolero umrl jeden; v Sočergi jih je zbolelo do včeraj 20, umrlo pa 10, v Plominu je zbolelo kakih 12 — katerih polovica je umrlo. Sploh se je začela kolera po Istri širiti.

Nesreča. Delavec Fonda Jožef je hotel v pondelek stopiti na Tramway na borsnem trgu, pa je pal pod voz tako nesrečno, da so zadnja kolesa šla čez njega, in ga tako močno poškodovala, da je včeraj umrl. — Nekateri listi pišo, da je bil pijan, kar pa ni resnica.

Policijsko. Krčmarici Mariji Grubar pri Sv. Jakopu so neznani tatovi v soboto ukradli iz zaprte spalne sobe denara f. 165 in nad f. 200 v zastavnih listih; denar in liste imela je Grubar zašivane v posteljnej blazini. Mizarja Štefana P. iz Vidma pri Krškem so zaprli, ker je hotel na javnej ulici zaklati z nožem svojo ljubico, hišino Ano H. — 45letnega delalca Antona F. iz Maribora so zaprli, ker je živinsko pretepal svojo ženo. Nekemu Ivanu B. so neznani tatovi v lastnem stanovanji iz zaprte skrinje ukradli knjigo poštne hranilnice vredno f. 380. — Zarad tatvine so zaprli mašinista Antona K. iz Celovca.

Iz Kopra se nam piše: Tukajšno c. kr. učiteljišče je zaključilo šolsko leto 30. julija t. l.

Četrti tečaj je dovršilo 18 kandidatov, med temi 13 Slovencev in 5 Hrvatov, a noben Italijan. Vseh 18 se je oglasilo k zrelostnemu izpitu; 2 sta odličnjaka, 14 jih je s prvim redom in 2 sta reprobirana za dva meseca. Smemo biti torej ponosni, ker ni propadel nikdo naših slovanskih mladeničev.

Vender smo se nadejali obilniše žetve, kajti upali smo, da bode najmanj 5 odličnjakov, tedaj trije več, nego jih je v resnici. Sosebna zahvala gre gosp. Ponižu, da ostali trije niso dobili odlike.

Zato mu izrekamo na tem mestu javno zahvalo in mu nadalje priporočamo našo mladino, da jej pomaga z svojimi pedagogično pravimi nazori. Le tako delajte!

Blaž Spoznajjih.

Podružnica sv. Cirila in Metoda v Šempasu bode imela dne 8. avgusta ob 9. uri zjutrajni, svoj obči zbor. Dnevni red tega zborovanja je sledeči: 1. Nagovor. — 2. Prečitanje in odobrenje dotičnih pravil. — 3. Volitev načelništva. — 4. Pregledovanje računa. — 5. Pobiranje ustanovnine in letnine. — 6. Posamezni nasveti. — 7. Volitev podružničnega zastopnika.

Smo li v istini uže na Italijanskem? Nek gospod je iskal te dni v Trstu po vseh bukvarnah avstrijski državljanski zakonik (Bürgerliches Gesetzbuch) v ital., nemškej ali slovenskej izdaji, najti ga ni mogel, ampak naročiti si ga je moral na Dunaju.

Prašal pa je povsod, ako imajo vsaj italijanski civilni zakonik (codice); tega pa so imeli v treh bukvarnah. — Kaj hočete še lepših dokazov o Iredenti?

Kako spoštujejo Lahoni avstrijsko zastavo. List »L'Istria« se v nekem članku jezi čez Lindarce, češ da vedno in vedno razstavljajo neke zastave; mej drugim piše v tej zadevi: »Il forestiero che giunge colla ferrovia e che vede quelle *insultanti bandiere*« itd. (Tujec, kateri se pripelje s železnico in vidi tiste psovalne zastave . . . .) In kake zastave imajo v Lindaru, in katere razobešajo ob nedeljah? črno-rumene cesarske in pa avstro-ogerske zastave! Torej tudi te uže prisedajo istrskim Lahonom. In kaj vse smejo pisati in delati ti istrski Iredentaši!

Nek »Laibacher Wochenblatt«, za katerega mi niti ne vemo, da je na svetu, nekda hvali »Edinost« zarad stvari, katere ni »Edinost« nikdar pisala. Najbrže je ta list po nekem drugem slov. listu posnel in potem hvalil, kar iz njegovega stališča ne more biti hvale in zagovora vredno. Naj omenjeni list znade — da se »Edinost«, kar se tiče šole, ujema z vsemi drugimi slovenskimi listi, akoprem ne sovraži nobenega druzega jezika, tudi nemškega ne, kateri bi bil tudi v obče povsod bolj čislan, da ne bi ga nam tako vsiljevali, vsaj prisiljeno zelje ni nikdar posebno zdravo.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Filantropično - delavsko - stavbarsko društvo za Trst.

I.

V novejšem času vse na to misli, kako bi se stanje olajšalo po osodi brez vsake dedščine zapuščenim delalcem, saj je to tudi silno potrebno glede na mnoge nove iznajdbe, ki tisoč in tisoč osobam jemljo dobrega zaslužka. Ali vspeh vsega prizadevanja ostal je daleč za potrebščino, kajti, ako je poprej imelo rokodelstvo zlato dno, to uže mnogo časa ni več resnica, in na mesto poprejšnega dobrobitja, sedla je uboščina, rokodelec danes večinoma živi od rok do ust in še to je težavno.

Ker se je v obče spoznalo, da so vsa dosedanja sredstva za odstranjenje reve mej delalci nedostatna, zato so začeli človekoljubi uže misliti na mnoga nova sredstva, da bi se brezposestnim zdatnejše pomagalo. — Treba jim dati pred vsem priliko, da si s časoma pomagajo do lastnega domovja, do lastne hiše, in to na tak način, da jim šteje najemščina in še kaka majhna svota v nakup svoje lastne kočice, kar je v večih mestih čisto lehko mogoče. S tem neha večno seljevanje, vsaka družina bode lehko imela svoje ognjišče, kar bode tudi mnogo pospeševalo nravnost in delalca le spodbujalo k boljšemu in lepšemu, da tako postane srečnejši in pristojnejši državljan. Da je to delo le začetek, pa se bode od generacije na generacijo podedovalo in množilo.

Oni, ki so navezani na malo stotakov letnega zaslužka, čutijo v sebi potrebo, da si kaj prihranijo za vsako silo; ali le malokateremu se to tudi posreči, navadno požre stanovnina (v Trstu 24. avgust) vse prihranjene groše, in ta Sisifov boj se vsako leto ponavlja, dokler se delavec ne naveliča in zgubi vsega veselja in boljše upanje.

Da se manj premožnim podaja prilika, da si lože kaj prištedijo, to je glavni namen novega podjetja, katero bi se bilo v Trstu uže izvršilo, da se niso pojavile one defravdacije pri «Banca popolare», katera banka je imela nalog, da to podjetje financira. Pa prav pri tej priliki je lehko vsak spreviden, da pri bankah ni one pupilarne gotovosti, katera je neobhodno potrebna pri takih započetjih. Zato se zdaj misli na drug način, kako bi se stvar vredila z finančnega stališča. Mislilo se je, da bi morala to stvar prevzeti mestna gosposka; toda še boljše bo, da se ustanovi poseben konsorcij.

V Kopenhagnu so plemeniti ljudoljubi uže leta 1867. začeli uresničevati to misel in so stvar po posebnem konsorciju tako pospešili, da je društvo v 18 letih sezidalo 630 hiš za manj premožne delalce, uradnike itd., katere so prišle po žrebanju v vlast družabnikom. — Oni, katerih srečka je vzdignena, dobe tako hišo v last in jo izplačajo v 25 letih z najemščino, katero bi moral! tudi sicer plačati, ne da bi imeli upanje, kedaj postati posestniki. Društvo v Kopenhagnu zida vsako leto 50 novih hiš in število družabnikov tako hitro raste, da je bilo letos v februvarju narastlo uže na 15.158. Hiše so navadno zidane za 2 družini pod jednim krovom, kar jako olajšava amortizacijo (izplačevanje po obrokih).

V enej takej hiši prav lahko stanuje do 10 ljudi. Vsak družabnik plačuje na teden 40 fenikov, po naše 25 kr. a. vr. v društveno denarnico, plačevati mora najmanj 10 let. Po 10 letih pa more tudi iz društva izstopiti in se mu izplača kapital z obrestmi, ako noče več ostati.

Hiše in vsa druga pohištva tega društva so danes vredna 3.150.000 gld. a. vr., in vse to se je le po doneskih družabnikov v 18 letih doseglo.

Po teh stavbah so se stanovanjske razmere v Kopenhagenu jako zboljšale, kar je na zdravje, na lepoto mesta itd. jako ugodno uplivalo, kar dokazuje tudi statistika. V ulicah, kder so te hiše delalcev in drugih manj premožnih, jih je umrlo v zadnjih 8 letih po 16 na tisoč, mej tem, ko je bila poprej mortaliteta v Kopenhagenu 23 na vsakih 1000 prebivalcev (v Trstu jih umrje na leto počrez 28 in pol na tisoč).

Kaj bi Trst glede na lepoto in zdravsko stanje pridobil, ako bi se dalalski stan iz podstrešjev starega mesta preselil v zračna stanovanja, to si lahko vsakdo misli, kedor Trst le količkaj pozna. Danes gledajo naši nepremožni brez vsake nade v bodočnost; naj se torej tudi tukaj napravi tako delavsko-stavbeno društvo in vsak delavec bode za tri nade bogatejši:

1. za prihranjene tednine,

2. za nado, da postane bišni posestnik, in

3. za pravico do cenejega in zdravega stanovanja v društvenih hišah.

To društvo se bode od leta do leta množilo in bodo otroci naše generacije precej v prvej dobi svojega živenja uživali koristi društva.

K temu človekoljubnemu društvu more pristopiti vsakdo, ženska ali moški in more posamezna osoba plačevati tudi več deležev. — Za en sam tak delež se bode torej plačevalo na leto f. 13.—.

Društvo pa more postati tudi pomoč takim, ki so zdaj še srečni in premožnejši, pa s časoma obožajo, neka reserva, zarad česar je skoro vsakteremu svetovati, da postane njega ud. V Kopenhagenu se je tega društva vdeležilo vse, tudi jako visoki krogi. Tudi v Trstu je ta ideja skoro v vseh krogih našla najboljšo podporo, še celo od strani g. namestnika, g. župana in prvih trgovcev tržaških in sploh visoko in nizko je to stvar našlo za jako dobro in potrebno, tako sicer, da se je nadejati prav močnega vdeležtva. Strpljivosti je treba, ali brez té ni sploh nič dobrega doseči na svetu.

J. B.

Javna zahvala.

V prijetno dolžnost si šteje podpisani odbor, zahvaliti se prečastnemu gospodu kanoniku *Mihelu Debelaku* in gospej *Katarini* vdovi *Dolinar* na prelepih darovih, s katerimi sta tako obilno pomnožila našo knjižnico, katero želimo s časom povečati v slovansko knjižno skladišče, da bode moči zajemati iz njega i našim učenjakom, bavečim se v Trstu.

V Trstu, 3. avgusta 1886.

Odbor
delal. podp. društva.

Ivan Pertot & Comp.
v Trstu 10—1

trgovina **z vsem** na tržaškem trgu nahajajočim **s blagom** na debelo in drobno. Razpošilja kavo v paketih **po 5 kilogramov s povzetjem**, na enak način tudi **olje, riž**, različno **sadje, zelenjadi** iz južnih krajev, vsakovrstne **ribe** marinirane in **sveže**, po najnižjej ceni, vse prosto carine franko na pošto **naročnika** postavljeno. — Kedor želi, naj piše in pošljejo se mu ceniki franko in brezplačno.

Marijaceljske
želodečne kapljice,

izvrstno delujoče zdravilo pri vseh boleznih na želodcu. Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako z grla, smrdi, napenjanju, kislem pehanji, koliki, želadečnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanji in gnjusu, glavobolu, (ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu, proti glistam, bolezni na vranici in jetrih in tudi proti zlati žili ali hemorojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 35 nov. Glavni zalog ima lekarničar »k angelju varhu« 43—52

D. Brady Kremsier, Morava.

V Trstu jih pa dobite pri lekarničarju J. Seravallo blizo starega sv. Antona.

Na znanje

Mi nemamo nobene podružnice in naša prodajalnica se nahaja samo v Döblingu; vse enako zvoneča naznanila so sama posnemanja.

Slavnomu občinstvu svarilo!

Nekoliko tisoč kosov pravilnega brnskega volnega blaga.

Obleka za gospode

za pomlad in poletje

crne, rujave, sive, čokoladne, modre barve, melirane in sploh v najmodernejših barvah in denisah po naslednjih uže nezaslišano nizkih cenah.

Vsaka obleka prve vrste for. **3.75**
in visoko « « „ **4·75**
iz najfinejše volne « **6.25**

Iz brnske česane preje mesti 15 for. samo 8 for. 75 n. (Kamgarn)

SUKNO je navlic nezaslišane CENOSTI dobro in trocžno, najmanj dvakrat toliko vred.

To blago prostoja se izvrstno tudi za ženske in moške za dežne plašče, za krila in spalne haljine. 11—12

Naj torej vsak naroči brez skrbi, saj le kupcu je to v prid, ker fabrikant ima pri takih cenah neizmerno zgubo. — Razen tega se zavežem vsakemu denar povrnoti, ako blago ne odgovarja temu, kar more po tem naznanilu pričakovati. —

Odpošilja se le proti pošiljatvi denara naprej ali pa proti poštnemu povzetju in je treba naročiti pri sodinjsko vknjiženej firmi

Export - Waarenhaus zur „Austria“,
Wien, Ober-Döbling, Mariengasse 31,
v vlastitej hiši.

Kdor hoče na hlad!

Poleg prekrasnega mesta Kamnik v najlepšej legi in uprav poleg nove železnice, ki se bode gradila, je naprodaj lepa nova hša, v katerej je 6 sob, izba, kuhinja, klet potem je poleg hiše veliki obokan hlev, senik, šupa za voze, hlev za prešiče in še razni drugi prostori. — K hiši spada tudi mali in veči vrt, potem več njiv, senožeti in nekaj gozda, vsega skup nad 30 oralov.

Cena je 7000 gld.; plačilni pogoji jako ugodni.

Natanjčneje se more pozvedeti pri našem upravništvu Via Torente 12.

Ustanovljeno 1747.

Albert Samassa

c. k. dvorni zvonar
FABRIKANT STROJEV IN GASILNEGA ORODJA
V LJUBLJANI.
UBRANI ZVONOVI Z UPRAVO.

Vsake sorte **gasilnice** izvrstne sestave za občine, za gosilna društva v mestih in na kmetih. **Hidrofori vodovi za vodo, vrstne šropilnice** kakor drugo orodje in pripomočki zoper požare. 6—12

Crkvene svečnice in druge pripreve iz bronza.

Sesalke in orodje za vodovode.

Sesalke za vodnjake, za vinske in pivne sode in kadi, za drozganje, za gnojnico, za podzemeljske namene, za ročna in strojna dela. Dalje: kovinsko blago cevi iz litega in kovanega železa s priteklino, mehovi iz konopnine in gumija itd. po najnižjih cenah. Občine in gasilna društva plačujejo lahko na obroke.

Svetinja sa napredek | pohvalne pisme — Svetinja za zasluge — pohvalne pisme

23 svetinj

LA FILIALE IN TRIESTE
dell' i. r. priv.
Stabilimento Austr. di Credito
per commercio ed industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

2¾% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni
3 » » » » » » 8 »
3¼ » » » » » » 30 »

Per le lettere di versamento attualmente in circolazione, il nuovo tasso d' interesse comincierà a decorrere dalli 27 corrente, 31 corrente e 22 Novembre, a seconda del rispettivo preavviso

Napoleoni:

2¾% annuo interesse verso preavviso di 30 giorni
3 » » » » » » 3 mesi
3¼ » » » » » » 6 »

Banco Giro:

Ban onete 2½% sopra qualunque somma
Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons ¼%

Antecipazioni

sopra Warrants in contanti, interesse da convenirsi.

Mediante apertura di credito a Londra ½% provvigione per 3 mesi.

» effetti 5½% interesse annuo sino l'importo di 1000 per importi superiori da conv.

Trieste, 1. Ottobre 1883 19—48

Kisla voda, kopališče
RADENCE

s vodo jako obilo naročilnim-kislinos. Garodovi poskusi so dokazali, da je ogljenokisli »Lithion« pri protinskih boleznih najboljše in najcenejše zdravilo. 1—26

Radenska kisla voda je najboljša namiza voda

Pojasnila daje upravitelj-stro tvrdca v Radence

pri Radgoni via Spielfeld

Radence

Popus in tarifi zastonj in franko

Vsled o ilega ogljenokislika, natrona in lithiona je radenska kisla voda kot specifikum pri: proti u, kamnji v ledvicah, zlati žili, bramboriel, bolezni, zlat nici, želodečnih boleznih in pri katáruh v obče. Kopelji, stanovanja, restavracija revstauracija cene.

Zaloga: F. Plantz v Ljubljani, P. Sollinger via Geppa v Trstu, A. Mazzoli v Gorici v Celju in Mariboru.

Lastnik društvo. »EDINOST« — Izdatelj in odgovorni urednik: VIKTOR DOLENC. Nuova tiskarna V. Dolenca v Trstu.